

GRADIVO ZA MEDIJE

INTERVJU Z VIDO OGORELEC, direktorico Umanotere, vodjo projekta Slovenija znižuje CO₂: dobre prakse

Začel se je projekt »Slovenija znižuje CO₂: dobre prakse«, ki bo slovenski javnosti predstavil domače in tuje dobre prakse na področju zniževanja izpustov CO₂. Projekt bo predstavil različne praktične rešitve, ki so se zadnja leta razvile v Sloveniji in Evropski uniji, in ki si prizadevajo za blažene podnebne spremembe, prilagajanje nanje ter za uveljavitev načel trajnostnega razvoja, hkrati pa prispevajo h gospodarski konkurenčnosti in zaposlovanju. Projekt izvaja Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, gre pa za eno izmed akcij v okviru partnerstva na področju komuniciranja evropskih vsebin med Evropsko komisijo, Vlado Republike Slovenije in Evropskim parlamentom. Več o namenu, vsebini in poteku projekta v intervjuju z vodjo projekta Vido Ogorelec, direktorico Umanotere.

Zakaj ocenjujete, da je pravi čas za projekt, kot je predstavitev in promocija dobrih praks na področju prilagajanja in blaženja podnebnih sprememb?

Globalna situacija, v katero se umešča projekt, je zelo zanimiva. Dogajanje v zadnjih dveh letih je precej pospešeno, navkljub razočaranjem zaradi neuspeha koebenhavnske konference. Mednarodni dogovor je nadomestila bitka za strateško prevlado med ZDA, Kitajsko in Evropo glede novih energetskih virov. Energetska tema je bila prepoznana kot ena osrednjih strateških tem prihodnosti. Mednarodna aktivnost pri razvoju tehnologij je zelo velika. Hkrati se, globalno gledano, žal zaostrejuje tudi dinamika podnebnih sprememb. Čeprav tema podnebnih sprememb medijsko po konferenci v Koebenhavnu ni več tako izpostavljena, jo moramo še vedno prepoznati kot izjemno pomembno. Lansko leto je bilo rekordno toplo, ekstremni vremenski pojavi so vse pogostejši in bolj izraziti. Vse to se odraža tudi na mednarodnih trgih, kjer cene energije rastejo, tudi cene hrane. Vsi ti globalni dejavniki pritiskajo na Slovenijo.

Kakšno je trenutno stanje v Sloveniji na tem področju? Kako projekt Slovenija znižuje CO₂ nagovarja trenutno stanje gospodarske in politične krize v Sloveniji? Lahko ponuja kakšne rešitve?

Za Slovenijo so krovni okvir ambiciozni politični podnebni cilji Evropske unije, npr., da moramo zmanjšati izpuste do leta 2050 celo za 95%, kar v nekaterih sektorjih praktično pomeni na ničlo. V naši državi je ponekod do ambicioznih ciljev precejšen odpor - v delih industrije, na Gospodarski zbornici Slovenije, tudi nekateri politiki so mnenja, da takšni cilji niso realni. V tem smislu so dobre prakse zelo koristne, saj kažejo na to, da so cilji dosegljivi ne le v teoriji, ampak tudi v praksi. Celó zelo ambiciozni cilji. Še več, ukrepi zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov imajo zelo zanimive sinergijske učinke, v smislu prihrankov, zmanjševanja stroškov, potenciala za ustvarjanje novih delovnih mest, višje dodane vrednosti, večje konkurenčnosti ipd..

Pri podnebno-energetskih temah v Sloveniji opažamo pobudo od spodaj navzgor: ob odsotnosti najvišje politike, ki je bila žal v zadnjem letu predvsem zaposlena sama s seboj, je Služba Vlade RS za podnebne spremembe sicer zelo aktivna, ampak videti je, kot bi bila znotraj vlade prepuščena kar sama sebi. Na terenu pa ljudje, podjetja in občine ne čakajo, ampak so že marsikje prevzeli pobudo. Tega dogajanja na terenu je zares veliko, nihče pa teh praks sistematično ne spremlja, jih ne analizira,

Projekt »Slovenija znižuje CO₂: dobre prakse« izvaja Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj. Projekt je ena izmed akcij partnerstva na področju komuniciranja evropskih vsebin med Evropsko komisijo, Vlado Republike Slovenije in Evropskim parlamentom. Vsebine, objavljene v zvezi s projektom, ne predstavljajo uradnega stališča Evropske komisije ali Vlade Republike Slovenije.

napake se ponavljajo, premalo je skupnega prenosa znanja. Medije pozitivne novice zanimajo bolj redko.

Torej projekt res prihaja ob pravem času. Predstavili bomo dobre prakse na osmih prednostnih področjih: obnovljivi viri energije, učinkovita raba energije, trajnostna mobilnost, ekološko kmetovanje, trajnostni razvoj podeželja, vrednostna veriga lesa, trajnostna proizvodnja in potrošnja ter prilagajanje na podnebne spremembe. Stanje je na različnih področjih zelo različno. Predvsem razvoj dobrih praks v energetiki je na primer zelo daleč naprej, to je zelo živahno področje. Tu je mnogo dobrih praks že evidentiranih, imamo tudi izbore energetske učinkovite občine, podjetij, projektov. Pri prometu je tako, da je prepoznan kot velik problem, a na tem področju še ni veliko inspirativnih rešitev. V zadnjem času prihaja v zavest, da je les velik potencial v smislu trajnostnega bogatega vira v Sloveniji, ki pa za zdaj ne ustvarja dodane vrednosti. Treba je še ozavestiti in najti politične rešitve v podporo temu področju. Nekatera projektna področja pa sploh niso tako prepoznana v zvezi s podnebnimi spremembami, recimo področje kmetijstva in hrane. Tu je tudi podatkov manj, so bolj kompleksni, tako da tu bo izziv – evidentirati in izbrati dobre prakse - težji. In nenazadnje, področje prilagajanja podnebnim spremembam: vemo, da bomo ne glede na politične ukrepe, tudi če bi bili zelo ambiciozni, priča še pospešenemu segrevanju v naslednjih desetletjih. In v Sloveniji na področju prilagajanja ni dovolj aktivnosti. Edini sektor, ki ima izdelano strategijo prilagajanja, je kmetijstvo, pa še tam je strategija ostala bolj na papirju – ni prišlo do izvedbe, do bolj operativnih rešitev. Pričakujem, da bomo v okviru projekta na prej omenjenih področjih zaznali kakšne dobre prakse, ki jih doslej še nismo.

Komu je projekt namenjen? Kakšen odziv pričakujete?

Mi pričakujemo odziv seveda primarno ciljnih skupin, ki jima je projekt namenjen, to so občine in podjetja. Pričakujemo pa tudi širši odziv. Dobre prakse, ki bodo evidentirane, so po mojem mnenju zanimive ne le za občine, pač pa za celoten javni sektor. Vemo pa, da so od teh dveh naših ciljnih skupin podjetja, sploh manjša podjetja, izrazito bolj dinamična, se zelo lahko hitreje odločajo, prilagajajo, medtem ko imajo večji sistemi precej večjo inercijo. Nekatero dobre prakse bodo uporabne ali pa vsaj zanimive tudi za posameznike- različni pristopi, tehnologije. Mislim, da bo razpon teh praks, ki jih bomo evidentirali, tak, da bo na splošno uporaben. Načrtujemo pa tudi sodelovanje z množičnimi organizacijami, zvezami društev – tam, kjer bi lahko smiselno povezali vsebino dobrih praks s poslanstvom in razvejano mrežo teh organizacij.

Kaj vse boste počeli v projektu - kako je sestavljen?

Projekt poteka v štirih sklopih. Zdaj smo v začetni fazi evidentiranja, prečesali bomo teren in pogledali, kaj se zanimivega dogaja. To je predvsem delo naše strokovne skupine. Poteka po zgoraj naštetih osmih prednostnih področjih. Iz širšega izbora bomo izluščili dvajset primerov, ki jih bomo javno predstavili. Te predstavitve so druga, osrednja faza projekta, ki bo potekala od novembra letos do junija 2012: ekskurzije, predstavitve na dogodkih, seminarjih, konferencah, predstavitve prek spletne aplikacije. Tretja faza pa so priporočila, ki jih bomo izluščili za politični, zakonodajni, finančni okvir, ki bi moral biti vzpostavljen na nacionalni ravni, da bi spodbujal širjenje teh praks. To je dodana vrednost tega projekta: čeprav izhaja iz prakse, ima »odvod« na politiko. Upamo, da bodo priporočila uporabna popotnica novi vladi za pospeševanje podnebnih ukrepov.

Vzporedno s projektom ves čas potekajo komunikacijske aktivnosti, tudi spletna stran in vzpostavljanje spletne skupnosti vseh, ki jih to področje zanima. Tako za evidentiranje obstoječih dobrih praks kot za skupno učenje, predvsem posameznikov, za katerimi pa lahko stojijo organizacije, institucije, podjetja, ki jih te teme zanimajo.

Projekt »Slovenija znižuje CO₂: dobre prakse« izvaja Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj. Projekt je ena izmed akcij partnerstva na področju komuniciranja evropskih vsebin med Evropsko komisijo, Vlado Republike Slovenije in Evropskim parlamentom. Vsebine, objavljene v zvezi s projektom, ne predstavljajo uradnega stališča Evropske komisije ali Vlade Republike Slovenije.

Kako boste izbirali dobre prakse - kakšna bodo merila za uvrstitev v ožji izbor?

S projektom želimo navdušiti, kar pomeni, da morajo imeti izbrane dobre prakse močan pozitivni motivacijski naboj. Hkrati morajo čim bolj konkretno in merljivo prikazati pozitivne učinke: tako zmanjševanje izpustov kot tudi prihranke, zmanjšanje porabe energije, potencial za nova delovna mesta. Zanimal nas bo tudi multiplikacijski potencial - koliko bo pristop posamezne dobre prakse splošno uporaben v slovenskih občinah in podjetjih. Iščemo torej nekaj, kar bo možno multiplicirati v širšem merilu in kar bo imelo v tem merilu tudi čim večje učinke. Pri tem bomo izhajali iz nacionalnih in evropskih dokumentov. Pravkar je bil namreč objavljen osnutek Strategije prehoda Slovenije v nizkoogljično družbo, pričakujemo sprejem t.i. podnebne zakona in vpetost teh praks v usmeritve politike bo seveda tudi eno merilo pri izboru. Zanima nas tudi navezava na slovensko tradicijo, tam, kjer je to možno. Smo pa zaznali dilemo: želeli bi seveda inovativne prakse, nekaj novega in tudi v tem smislu inspirativnega, hkrati pa želimo že preizkušene prakse. Ne želimo namreč nečesa prehitro razglasiti za dobro prakso, potem pa se bo izkazalo, da to ni. Tako da želimo najti neko ravnovesje med inovativnostjo in uveljavljenimi, preizkušenimi praksami. Izbor bo vsekakor zelo zahteven. Glede na dinamiko področja pa nam je jasno, da ne iščemo »idealnih« primerov in bomo v evidentiranih praksah zelo verjetno opozorili tudi na morebitne pomanjkljivosti oziroma predlagali izboljšave določenih vidikov.

Kakšne širše učinke projekta pričakujete?

V splošnem smislu pričakujem, da bo projekt prispeval k spoznanju, da je doseganje podnebnih ciljev ne le nujno, temveč tudi možno, in za slovensko družbo in gospodarstvo zelo pozitivno. Bolj konkretno pa seveda pospešeno širjenje kakovostnih pristopov in rešitev, prenose znanja, izkušenj in motivacije, pa povezavo med nacionalno politiko in prakso v obe smeri. Glede na naravo projekta pričakujemo tudi veliko spletenih novih poznanstev in povezav, medsebojnega sodelovanja in nadgrajevanja idej. Morda kar zametke gibanja, partnerstva za nizkoogljično prihodnost Slovenije.